

ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી
સત્રાંત પરીક્ષા ફેબ્રુઆરી- 2015

અભ્યાસક્રમ	: બેચલર ઓફ લાયબ્રેરી એન્ડ ઈન્ફર્મેશન સાયન્સ (BLIS)	Numerical Code: 0003
		નોંધણી નંબર : _____
પાઠ્યક્રમ	: ગ્રંથાલય અને સમાજ (BLIS-01)	Numerical Code: 0084
તારીખ	: 18/02/2015	
સમય	: 11.00 to 02.00	
સૂચના	: (1) બધાજ પ્રશ્નોના જવાબ આપો. (2) પ્રશ્નોના જવાબ લખતાં પહેલા પ્રશ્નનો ક્રમનંબર અવશ્ય લખવો. (3) બધાજ પ્રશ્નોના ગુણ સરખા છે.	કુલ ગુણ : 70

પ્રશ્ન:-1 શિક્ષણના ઉદ્દેશો જણાવી તે સંદર્ભમાં ગ્રંથાલયોની ભૂમિકા સમજાવો. (14)

અથવા

યુ. એસ. એ. માં ગ્રંથાલયોના વિકાસનો અહેવાલ આપો.

પ્રશ્ન:-2 રાષ્ટ્રીય ગ્રંથાલયના કાર્યો સંદર્ભમાં ભારત, યુ. એસ. એ. અને યુ. કે. ના રાષ્ટ્રીય ગ્રંથાલયોના કાર્યોનો તુલનાત્મક અભ્યાસ વર્ણવો. (14)

અથવા

માધ્યમિક શાળા ગ્રંથાલયોના ગ્રંથ સંગ્રહ, તકનીકી પ્રક્રિયાઓ અને સેવાઓની ચર્ચા કરો.

પ્રશ્ન:-3 વિશિષ્ટ ગ્રંથાલયોની વ્યાખ્યા આપી તેના નોંધપાત્ર લક્ષણોની ચર્ચા કરો. (14)

અથવા

‘કોઈપણ રાષ્ટ્રમાં ગ્રંથાલય વ્યવસાયના વિકાસમાં રાષ્ટ્રીય ગ્રંથાલય સંઘોની ભૂમિકા ખૂબ જ અગત્યની હોય છે’ આ વિધાનની સાર્થકતા ભારતના ગ્રંથાલય વ્યાવસાયિક સંઘોએ કરેલ પ્રયત્નો સંદર્ભમાં તપાસો.

પ્રશ્ન:-4 સ્ત્રોત-સામગ્રીની ભાગીદારીની વિભાવના સ્પષ્ટ કરી ભારતમાં તે માટે થયેલ વિકાસની ચર્ચા કરો. (14)

અથવા

ઉપભોક્તા શિક્ષણ એટલે શું? તેના ઉદ્દેશો જણાવી તેની પ્રાપ્તિ માટેની પ્રશિક્ષણ પદ્ધતિની ચર્ચા કરો.

પ્રશ્ન:-5 ટૂંકનોંધ લખો. (કોઈપણ બે) (14)

1. ડૉ. રંગનાથનના પાંચ સૂત્રોનું વ્યાપક અર્થઘટન
2. ગ્રંથાલયીત્વમાં વ્યાવસાયિક નીતિમત્તા
3. એગ્રીસ (AGRIS)
4. આદર્શ સાર્વજનિક ગ્રંથાલય અને માહિતી કાયદો
5. ભારતમાં સંરક્ષણ વિજ્ઞાન ક્ષેત્રે માહિતી સેવાઓ

ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી
સત્રાંત પરીક્ષા ફેબ્રુઆરી- 2015

અભ્યાસક્રમ	: બેચલર ઓફ લાયબ્રેરી એન્ડ ઈન્ફર્મેશન સાયન્સ (BLIS)	Numerical Code: 0003
		નોંધણી નંબર : _____
પાઠ્યક્રમ	: ગ્રંથાલય સંચાલન (BLIS-02)	Numerical Code: 0085
તારીખ	: 19/02/2015	
સમય	: 11.00 to 02.00	
સૂચના	: (1) બધાજ પ્રશ્નોના જવાબ આપો. (2) પ્રશ્નોના જવાબ લખતાં પહેલા પ્રશ્નનો ક્રમનંબર અવશ્ય લખવો. (3) બધાજ પ્રશ્નોના ગુણ સરખા છે.	કુલ ગુણ : 70

- પ્રશ્ન:-1 ગ્રંથાલય સંચાલનની વ્યાખ્યા આપી બર્નાર્ડના ગ્રંથાલય સંચાલનના સિદ્ધાંતોની ચર્ચા કરો. (14)
- અથવા**
- માનવ સંસાધન વિકાસ (HRD) એટલે શું? તેના હેતુઓ અને જરૂરિયાત વર્ણવી ઘટકોની ચર્ચા કરો.
- પ્રશ્ન:-2 નવા ગ્રંથાલય ભવનના નિર્માણના આયોજન માટે નિર્દેશક સિદ્ધાંતોની ચર્ચા કરો. (14)
- અથવા**
- માહિતી સામગ્રીના પસંદગીના ઉપકરણોની વિગતે ચર્ચા કરો.
- પ્રશ્ન:-3 ગ્રંથાલય શાસ્ત્રના પાંચ સૂત્રો જણાવી બીજા અને ચોથા સૂત્રની વિગતે ચર્ચા કરો. (14)
- અથવા**
- અંદાજપત્ર નક્કી કરવાના માપદંડો અને માનકો વિષે વિગતે નોંધ લખો.
- પ્રશ્ન:-4 “ગ્રંથાલય સંચાલન એ ગ્રંથ પરિક્રમણના અસરકારક વિકાસ સાથે સંકળાયેલ છે”. વિગતે ચર્ચા કરો. (14)
- અથવા**
- સામાયિક નોંધણી માટેની ત્રિપત્રક પદ્ધતિને વિગતે સમજાવો.
- પ્રશ્ન:-5 ટૂંકનોંધ લખો. (કોઈપણ બે) (14)
1. ગ્રંથાલય બજેટ
 2. ગ્રંથ મેળવણી
 3. ગ્રંથાલયના નાણાંકીય સ્ત્રોતો
 4. ગ્રંથાલય અધિનિયમના ઘટકો
 5. ગ્રંથાલયોની ભૂમિકામાં શિક્ષણ પંચનો ફાળો

ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી
સત્રાંત પરીક્ષા ફેબ્રુઆરી- 2015

અભ્યાસક્રમ : બેચલર ઓફ લાયબ્રેરી એન્ડ ઈન્ફર્મેશન સાયન્સ (BLIS) Numerical Code: 0003

નોંધણી નંબર : _____

પાઠ્યક્રમ : ગ્રંથાલય વર્ગીકરણ સિદ્ધાંત (BLIS-03)

Numerical Code: 0086

તારીખ : 20/02/2015

સમય : 11.00 to 02.00

સૂચના : (1) બધાજ પ્રશ્નોના જવાબ આપો.

(2) પ્રશ્નોના જવાબ લખતાં પહેલા પ્રશ્નનો ક્રમનંબર અવશ્ય લખો.

(3) બધાજ પ્રશ્નોના ગુણ સરખા છે.

કુલ ગુણ : 70

પ્રશ્ન:-1 નીચેના વર્ગીકરણ પદોની પરિભાષા ઉદાહરણ સહિત સમજાવો. (14)

(અ) પંક્તિ અને શૃંખલા

(બ) પાયાગત વિષય અને જટિલ વિષય

(ક) લાક્ષણિકતા અને ગુણધર્મ

અથવા

ગ્રંથાલય વર્ગીકરણના સૈદ્ધાંતિક વિકાસમાં ડૉ. એસ. આર. રંગનાથનનું પ્રદાન વર્ણવો.

પ્રશ્ન:-2 ડ્યૂઈ દશાંશ વર્ગીકરણ પદ્ધતિની વિકાસ રેખા આલેખી તેના નોંધપાત્ર લક્ષણો જણાવો. (14)

અથવા

વિષય પ્રતિનિધિત્વ એટલે શું? વિષયોને ફલકો ઉપર ક્રમબદ્ધ કરવા માટેના ડૉ. રંગનાથનનો અભિધારણાત્મક અભિગમ સમજાવી તેના લાભ દર્શાવો.

પ્રશ્ન:-3 મુખક ક્રમ એટલે શું? દ્વિબિંદુ (Colom Classification) માં મુખક ક્રમ માટેની અભિધારણાઓની સમજૂતિ ઉદાહરણ સહિત સમજાવો. (14)

અથવા

પાર્શ્વ સંબંધ એટલે શું? દ્વિબિંદુ વર્ગીકરણમાં સંયુક્ત અને મિશ્રિત જટિલ વિષયોવાળા પ્રલેખોને વર્ગીકૃત કરવા પ્રયોજેલ પાર્શ્વ સંબંધ ઉદાહરણ સહિત સમજાવો.

પ્રશ્ન:-4 પંક્તિ અને શૃંખલામાં સ્વાગતશીલતા માટેની યુક્તિઓની ચર્ચા કરો. (14)

અથવા

વિષય રચનાની લઢણો (Modes of formation of subjects) ની સવિસ્તાર ચર્ચા કરો.

પ્રશ્ન:-5 ટૂંકનોંધ લખો. (કોઈપણ બે) (14)

1. દ્વિબિંદુ વર્ગીકરણની સંજ્ઞા

2. DDC, UDC અને CC નું કમ્પ્યુટીકરણ

3. ગ્રંથવર્ગીકરણમાં આંતરરાષ્ટ્રીય પરિષદોની ભૂમિકા

4. મુખકીય વર્ગીકરણ

5. UDC માં સામાન્ય સહાયકો

ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી
સત્રાંત પરીક્ષા ફેબ્રુઆરી- 2015

અભ્યાસક્રમ	: બેચલર ઓફ લાયબ્રેરી એન્ડ ઈન્ફર્મેશન સાયન્સ (BLIS)	Numerical Code: 0003
		નોંધણી નંબર : _____
પાઠ્યક્રમ	: ગ્રંથાલય સૂચિકરણ સિદ્ધાંત (BLIS-04)	Numerical Code: 0088
તારીખ	: 21/02/2015	
સમય	: 11.00 to 02.00	
સૂચના	: (1) બધાજ પ્રશ્નોના જવાબ આપો. (2) બધાજ પ્રશ્નોના ગુણ સરખા છે. (3) પ્રશ્નોના જવાબ સમર્થન માટે યોગ્ય ઉદાહરણ આપવા સાથે જરૂરિયાત મુજબ આકૃતિનો ઉપયોગ પણ કરો.	કુલ ગુણ : 70

પ્રશ્ન:-1 ગ્રંથાલય સૂચીની વ્યાખ્યા આપી ગ્રંથાલય અને માહિતી વિજ્ઞાનના પંચસૂત્રોની ગ્રંથાલય સૂચીકરણના સંદર્ભમાં ચર્ચા કરો. (14)

અથવા

ગ્રંથાલય સૂચીની વ્યાખ્યા આપી ગ્રંથાલય સૂચીના હેતુઓ અને કાર્યોની ચર્ચા વર્તમાન પરિપ્રેક્ષ્યના સંદર્ભમાં કરો.

પ્રશ્ન:-2 ગ્રંથાલય સૂચીના વિકાસ પર નિબંધાત્મક નોંધ લખો. (14)

અથવા

ગ્રંથાલય સૂચીના ભૌતિક સ્વરૂપો જણાવી કાર્ડ સૂચીની લોકપ્રિયતાનાની તેની મહત્વતા અને ગુણધોષોની ચર્ચા કરો.

પ્રશ્ન:-3 ગ્રંથાલય સૂચીના આંતરિક સ્વરૂપોની વિગતે ચર્ચા કરો. (14)

અથવા

સૂચી સંલેખ એટલે શું? ઉપભોક્તાની માહિતી જરૂરિયાતના સંદર્ભમાં સૂચિ સંલેખની જરૂરિયાત જણાવી મુખ્ય સંલેખના વિવિધ ભાગોની ચર્ચા કરો.

પ્રશ્ન:-4 સૂચી સંલેખોના પ્રકારો જણાવી અનુવર્ણ સૂચીના માહિતી તત્ત્વોની વિગતે ચર્ચા કરો. (14)

અથવા

ગ્રંથાલય સહકારની વ્યાખ્યા આપી ગ્રંથાલય સહકારના ક્ષેત્રો જણાવી સંઘ સૂચીની આવશ્યકતા સમજાવી તેના લાભાલાભની ચર્ચા કરો.

પ્રશ્ન:-5 ટૂંકનોંધ લખો. (ગમે તે બે) (14)

1. સહકારી સૂચીકરણ
2. આઈ. એસ. બી. ડી. (ISBD)
3. સૂચીકરણના સંદર્ભમાં ઓપેકના વિવિધ શોધ વિકલ્પોની ચર્ચા કરો.
4. મશીનથી વાંચી શકાય તેવી સૂચી

ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી

સત્રાંત પરીક્ષા ફેબ્રુઆરી- 2015

અભ્યાસક્રમ : બેચલર ઓફ લાયબ્રેરી એન્ડ ઈન્ફર્મેશન સાયન્સ (BLIS) Numerical Code: 0003

નોંધણી નંબર : _____

પાઠ્યક્રમ : સંદર્ભ અને માહિતી સ્ત્રોતો (BLIS-05)

Numerical Code: 0090

તારીખ : 22/02/2015

સમય : 11.00 to 02.00

સૂચના : (1) બધાજ પ્રશ્નોના જવાબ આપો.

(2) પ્રશ્નોના જવાબ લખતાં પહેલા પ્રશ્નનો ક્રમનંબર અવશ્ય લખવો.

(3) બધાજ પ્રશ્નોના ગુણ સરખા છે.

કુલ ગુણ : 70

પ્રશ્ન:-1 વિશ્વકોશની વ્યાખ્યા અને કાર્યક્ષેત્ર વિષે સમજૂતિ આપી વિશ્વકોશોના વિકાસની રૂપરેખા આલેખો. (14)

અથવા

શબ્દકોશ એટલે શું? શબ્દકોશના પ્રકાર દર્શાવી તેના મૂલ્યાંકનના માપદંડોની ચર્ચા કરો.

પ્રશ્ન:-2 નિર્દેશીકરણ અને સારકરણ સામાયિકોની વ્યાખ્યા, જરૂરિયાત, કાર્યો અને ગુણવત્તા વિષે ચર્ચા કરો. (14)

અથવા

આંકડાકીય માહિતી સ્ત્રોતના પ્રકારોની ઉદાહરણ સહિત ચર્ચા કરો.

પ્રશ્ન:-3 ભૌગોલિક માહિતી પ્રપ્તિના વિવિધ સંદર્ભ સ્ત્રોતનો ઉપયોગ વર્ણવી એટલાસ અને ગેઝેટિયર્સ વચ્ચેનો તફાવત સ્પષ્ટ કરો. (14)

અથવા

વ્યાપારી સૂચિઓ અને વાઝમય સૂચિઓ (Trade Catalogue & Bibliography) એટલે શું? વિવિધ પ્રકારની વ્યાપારી સૂચિઓ અને વાઝમય સૂચિઓનું સવિસ્તાર વર્ણન કરો.

પ્રશ્ન:-4 સંદર્ભ સેવા માટે સ્થાપિત સંસ્થાઓના જુદા-જુદા પ્રકારો જણાવી આ સંસ્થાઓ સંદર્ભ સેવા આપવા કઈ રીતે ઉપયોગી છે તે જણાવો. (14)

અથવા

વિષયના અદ્યતન પ્રવાહો રજૂ કરતા હોય તેવા માહિતી સ્ત્રોતના પ્રકારોની ઉદાહરણ સહિત સમજૂતિ આપો અને ઉપયોગો દર્શાવો.

પ્રશ્ન:-5 નીચેની પ્રત્યેક શ્રેણીમાંથી ઓછામાં ઓછા ત્રણ પ્રશ્નોની પસંદગી કરી કુલ 14 પ્રશ્નોના ઉત્તરો આપો. (14)

(a) નીચેનામાંથી પ્રત્યેક શ્રેણી માટે એક સ્ત્રોતનું નામ આપો.

1. રાષ્ટ્રીય વાઝમય સૂચિ
2. બાબકો માટેનો વિશ્વકોશ (અંગ્રેજી ભાષામાં)
3. વ્યાપાર/ઉદ્યોગ વિષયની ડિરેક્ટરી
4. આંતરરાષ્ટ્રીય સમાચાર સારાંશો અને સંકલિત સમાચારો
5. કોઈપણ વિશિષ્ટ વિષયમાં સારકરણ સેવા આપતું સામાયિક

(b) નીચેના સંદર્ભગ્રંથોનું વિસ્તાર ક્ષેત્ર (Scope) દર્શાવો.

1. The New Palgrave: A Dictionary of Economics edby J. Eatwell etal 4. vol.
2. All India book trade directory, 2nd ed. Delhi, Modern Publications.
3. Manoram yearbook, kottam: Malayama mqnorama
4. Government of India Books in Print edby J. S. Khurana and M. S. Khurana, New delhi, bookwell.
5. India: Destination of 1955: Visit India.

(c) નીચે દર્શાવેલ સંદર્ભ ગ્રંથમાંથી કયા પ્રકારની માહિતી પ્રાપ્ત થશે.

1. India-2014: A Reference Annual
2. World of Learning
3. Europa yearkbook
4. Books in print
5. Library and Information science abstreet

(d) નીચેની માહિતી કયા સંદર્ભ ગ્રંથમાંથી પ્રાપ્ત થશે તે જણાવો.

1. ભારતમાં નોંધાયેલ પેટન્ટ્સ
 2. ભારતના રાષ્ટ્રીય ગ્રંથાલયનો વિસ્તૃત પરિચય
 3. ન્યૂયોર્ક શહેરનો સંક્ષિપ્ત ઇતિહાસ
 4. 'SREL Journal of Library Management' સામાયિકના લવાજમની રકમ
 5. ભારતમાં કૃષિ ઉત્પાદનોની આંકડાકીય માહિતી
-

ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી
સત્રાંત પરીક્ષા ફેબ્રુઆરી- 2015

અભ્યાસક્રમ : બેચલર ઓફ લાયબ્રેરી એન્ડ ઈન્ફર્મેશન સાયન્સ (BLIS) Numerical Code: 0003

નોંધણી નંબર : _____

પાઠ્યક્રમ : માહિતી સેવાઓ (BLIS-06) Numerical Code: 0091

તારીખ : 23/02/2015

સમય : 11.00 to 02.00

સૂચના : (1) બધાજ પ્રશ્નોના જવાબ આપો.

(2) પ્રશ્નોના જવાબ લખતાં પહેલા પ્રશ્નનો ક્રમનંબર અવશ્ય લખવો.

(3) બધાજ પ્રશ્નોના ગુણ સરખા છે.

કુલ ગુણ : 70

પ્રશ્ન:-1 'ડેટા', 'માહિતી' અને 'જ્ઞાન' વચ્ચેનો તફાવત દર્શાવી, માહિતી ઊભી કરતી પ્રમુખ સંસ્થાઓની ચર્ચા કરો. (14)

અથવા

માહિતી સેવાઓના વિવિધ પ્રકારોની વિગતે ચર્ચા કરો.

પ્રશ્ન:-2 સંદર્ભ સેવા એટલે શું? તેના પ્રકારો જણાવી ગ્રંથાલયોમાં સંદર્ભ સેવાની જરૂરીયાત વર્ણવી, કાર્ય પદ્ધતિની ચર્ચા કરો. (14)

અથવા

પારંપરિક પ્રલેખ રવાનગી અને ઈલેક્ટ્રોનિક પ્રલેખ રવાનગી પદ્ધતિ સમજાવી તેના લાભ-લાભ જણાવો.

પ્રશ્ન:-3 સાહિત્ય શોધ એટલે શું? સાહિત્ય શોધમાં કોમ્પ્યુટર ડેટાબેઝની ભૂમિકા વિગતે ચર્ચો. (14)

અથવા

“પ્રલેખ અને માહિતી કેન્દ્રોની સેવાઓનો મૂળભૂત સંબંધ ગ્રંથાલયો સાથે રહેલો છે” આ વિધાનની વિગતે ચર્ચા કરો.

પ્રશ્ન:-4 ઉપભોક્તા માહિતી પ્રાપ્તિના અભિગમ દર્શાવી CAS સેવાની આવશ્યકતા દર્શાવો. (14)

અથવા

માહિતીના સ્ત્રોતો અને માહિતીના સાધનો વચ્ચેનો ભેદ વર્ણવો.

પ્રશ્ન:-5 ટૂંકનોંધ લખો. (કોઈપણ બે) (14)

1. મૂલ્યવર્ધિત માહિતી સેવા

2. અનુવાદ સેવા

3. માહિતીની જરૂરીયાતની ચકાસણી

4. અપેક્ષિત સેવા

5. વર્તમાનપત્ર કિલિંગ સેવા

ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી
સત્રાંત પરીક્ષા ફેબ્રુઆરી- 2015

અભ્યાસક્રમ	: બેચલર ઓફ લાયબ્રેરી એન્ડ ઈન્ફર્મેશન સાયન્સ (BLIS)	Numerical Code: 0003
		નોંધણી નંબર : _____
પાઠ્યક્રમ	: માહિતી ટેકનોલોજી : મૂળતત્ત્વો (BLIS-07)	Numerical Code: 0092
તારીખ	: 24/02/2015	
સમય	: 11.00 to 02.00	
સૂચના	: (1) બધાજ પ્રશ્નોના જવાબ આપો. (2) બધાજ પ્રશ્નોના ગુણ સરખા છે. (3) જરૂર પડયે આકૃતિ દોરવી જવાબની સામે યોગ્ય ક્રમાંક લખવો.	કુલ ગુણ : 70

- પ્રશ્ન:-1 કોમ્પ્યુટરની વ્યાખ્યા આપી તેના કાર્યો અને લાક્ષણિકતાઓની વિગતે ચર્ચા કરો. (14)
અથવા
સોફ્ટવેરની વ્યાખ્યા આપી ગ્રંથાલય અને માહિતી વિજ્ઞાન ક્ષેત્રે ઉપલબ્ધ કોઈપણ એક ગ્રંથાલય સોફ્ટવેર પેકેજીસની ચર્ચા કરો.
- પ્રશ્ન:-2 નેટવર્કની એટલે શું? નેટવર્કના વિવિધ પ્રકારોની ચર્ચા કરો. (14)
અથવા
ઈન્ટરનેટ આધારિત વિવિધ ગ્રંથાલય અને માહિતી સેવાઓની વિગતે ચર્ચા કરો.
- પ્રશ્ન:-3 માહિતી પુનઃપ્રતિની વ્યાખ્યા આપી આઈ. આર. એસ. (IRS) ના ઘટકો અને કાર્યોની ચર્ચા કરો. (14)
અથવા
પરિક્રમણ એટલે શું? સ્વયં સંચાલિત પરિક્રમણ પદ્ધતિ વિશે વિગતે ચર્ચા કરો.
- પ્રશ્ન:-4 અદ્યતન અવબોધન સેવાની વ્યાખ્યા આપી ઓનલાઈન અદ્યતનસેવા કેવી રીતે પૂરી પાડી શકાય તેની ચર્ચા કરો. (14)
અથવા
માહિતી સુરક્ષાની વ્યાખ્યા આપી વર્તમાન સમયના સંદર્ભમાં માહિતી સુરક્ષાની વિવિધ ટેકનીકોની ચર્ચા કરો.
- પ્રશ્ન:-5 ટૂંકનોંધ લખો. (કોઈપણ બે) (14)
1. વિવિધ સ્ટોરેજ ડિવાઈસીસ
2. નેટવર્ક ટોપોલોજી
3. ઓપેકના વિવિધ શોધ વિકલ્પો
4. ઈ-મેઈલ
5. ટ્રાન્સ મિશન મિડિયાના પ્રકારો